

BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QUVCHILARINING BILIM SIFATINI OSHIRISH, BARKAMOL TARBIYALASHNING USUL VA METODLARI

Toshkent viloyati Zangiota tumani 14- umum ta'lim maktabi

boshlang'ich sinf o'qituvchisi

G'ofurova Munnavara Abdusalomovna

Annotatsiya: Ushbu metodik tavsiyada boshlang'ich sinflarda o'quvchilar bilan qanday munosabatda bo'lish, ularda ta'lim va tarbiya jarayonlarini yetuk shakllantirish bo'yicha zarur fikrlar keltirilgan.

Kalit so'zlar: bilim sifati, ma'naviy- axloqiy tarbiya, intizom, zamonaviylik, ilmiylik,

Annotation: This methodical recommendation contains the necessary ideas on how to deal with students in primary classes, and how to develop educational and educational processes in them.

Key words: quality of knowledge, spiritual and moral education, discipline, modernity, scientificity, ...

Аннотация: В данной методической рекомендации содержатся необходимые представления о том, как заниматься с учащимися в начальных классах, как развивать в них учебно-воспитательный процесс.

Ключевые слова: качество знаний, духовно-нравственное воспитание, дисциплина, современность, научность, ...

O'quvchilarda bilim sifatini oshirish va intizomlilikni tarbiyalashda ustozlar o'z oldiga quyidagi maqsad va vazifalarni qo'yishi kerak

yosh avlodni ma'naviy-axloqiy tarbiyalashda xalqning boy milliy, ma'naviy tarixiy an'analarga, urf-odatlarini hamda umumbashariy qadriyatlarga asoslangan samarali tashkiliy, pedagogik shakl va vositalarni ishlab chiqib amalga joriy etishidir;

shaxsning aqliy, axloqiy, erkin fikrlovchi va jismoniy rivojlanishi uning qobiliyatlarini har tomonlama ochish uchun imkoniyat yaratishi;

yoshlarni erkin fikrlashga tayyorlash hayot mazmunini tushunib olishga ko`maklashish, o`z-o`zini idora va nazorat qila bilishini shakllantirish, o`z shaxsiy turmushiga maqsadli yondashuv, ularda reja va amal birligi `issini uyg`otish;

o`quvchilarni milliy, umuminsoniy qadriyatlar, vatanimizning boy ma`naviy merosi bilan tanishtirish, madaniy hamda dunyoviy bilimlarni egallashga bo`lgan talablarini shakllantirish, malaka hosil qildirish, tobora o`stirib-boyitib borish va estetik tushunchalarni shakllantirish;

har bir o`quvchini bilimdonligini va ijodiy imkoniyatlarini aniqlab ularni rivojlantirish, inson faoliyatining turli sohalarda joriy qilib ko`rish. Bolalar ijodkorligi, iqtidorini yuzaga chiqarish va yanada qo`llab-quvvatlar uchun shart-sharoitlar yaratish;

insonparvarlik odobi me`yorlarini shakllantirish, birg`birini tushunadigan, mehribonlik, shaftaqlilik, irqiy va milliy kamsitishlarga toqatsizlik, muomala odobi kabi tarbiya vositalari (nohaqlikka, yolg`onchilik, tuxmat, chaqimchilikka toqatsizlik) keng qo`llanilishi lozim;

vatanparvarlik, dunyoviy fikrlash, jamiyatimizda yashayotgan odamlar bilan o`zaro munosabat muloqotni o`rganish, o`z xalqiga, davlatiga, uning himoyasi uchun hamisha shay bo`lib turish, O`zbekiston Resublikasi va boshqa davlatlarning ramzlariga hurmat bilan qarash, yosh avlodni O`zbekiston Konstitutsiyasiga, bayrog`iga, gerbiga, madhiyasiga, prezidentiga sadoqatli qilib tarbiyalash;

qonuniy jamoa ahloqi va turmush qoidalariga hurmat bilan qarashni tarbiyalash, shaxsning noyob qirralarini belgilovchi fuqarolik va ijtimoiy mas`uliyat hislarini rivojlantirish, o`zi yashayotgan mamlakatning ravnaqi, insoniyat taraqqiyotini barqaror saqlab qolish uchun fidoyilik, ekologik ta`lim-tarbiya berish;

mustaqil respublikamiz O`zbekistonning ichki va tashqi siyosatiga to`g`ri va holisona baho berishga o`rgatish, uning tinchliksevarlik, demokratiya va boshqa davlatlarning ichki ishlariga aralashmaslik, ochiq-oshkora tashqi siyosatiga va o`z xalqining turmush darajasini oshirishga yo`naltirilgan, fuqarolarni ijtimoiy himoya qiladigan ichki siyosatni to`g`ri tushuntirmog`i kerak.

turmushda eng oliy qadriyat hisoblangan mehnatga ijodiy yondashish fazilatlarini shakllantirish;

sog`lom turmush tarziga intilishni tarbiyalash va rivojlantirish, munosib oila sohibi bo`lish istagini shakllantirish;

yoshlarimizni erkin mustaqil fikrlashga o`rgatish;

barkamol avlodga xos odoblilik san`ati va madaniyatini o`rgatish;

o`zbek xalqining milliy urf-odat, an`ana va qadriyatlarini amalda qo`llash malakalarini shakllantirish;

insoniyat tarixiy taraqqiyoti jarayonida madaniy, ma`naviy, milliy merosdagi avlod-ajdodlarimizdan qolgan odob-ahloq haqidagi bilimlardan boxabar etish;

marakaziy Osiyo mutafakkir va ma`rifatparvarlarning asarlaridagi xikmat, o`git va nasihatlarni o`rgatib, ularga amal qilishni uqtirish;

tabiatga to`g`ri munosabatning mohiyatini, tabiatni muhofaza qilish insonning burchi ekanligini, ekologik nochorlikka olib keladigan sabablarni anglash va baholash bo`yicha bilimlar berish;

ota-ona va vatan oldidagi burchni va unga sodiqlik nima ekanligini anglatish;

o`z-o`zini anglash shart-sharoitlarini, inson qadri va xurligini anglash, uning tabiatini, milliy va umuminsoniy madaniyatini, ona tilishini saqlash, ma`naviy taraqqiyotni bozor iqtisodiyoti bilan uzviy rivojlanishini tushuntirib berish;

yuksak insoniy fazilatlar mohiyatini anglatish, ularga ongli munosabatda bo`lish, yaxshini-yomondan ajrata olish bilimiga ega bo`lishini tushuntirish;

ta`lim-tarbiya jarayonida beriladigan bilimlar yaxlit va ijtimoiy shart-sharoitlar, milliy va tarixiy, ma`naviy omillar, umuminsoniy qadriyatlar mohiyatini tushuntirish;

o`quvchilarni bilim olish bilan birgalikda yuksak insoniy komillik mohiyatini tushunib amal qilishga o`rgatish;

darslarda ma`naviy, ma`rifiy, iqtisodiy, huquqiy, kasbiy tushunchalarning mohiyatini uzluksiz anglatib borishi muhimdir;

odob-axloqqa xos sifatlarni o`quvchilarning kundalik ehtiyojiga aylantirish;

o`quvchilarda mehnat ko`nikmalarini, ijodiy mustaqil fikrlashni, kasb tanlashga va atrof olamga ongli munosabatni hosil qilish;

axloqiylikning oddiy hayotiy qoidalari bo`lishi kattalarga hurmat, kichiklarga izzat, oilada bir-birini e`zozlash, mehmon kutish va boshqalarni kundalik turmushga singdirib borishi. Bolalarni tarbiyalashda (o`quvchi) o`qituvchi quyidagilarni hisobga olishi kerak;

tarbiyaning o`quvchilar ruhiyati va yosh xususiyatiga mosligini hisobga olish;

o`quvchilarning aqliy-ma`naviy munosabatlari ta`sirini o`rganish;

o`qituvchi-tarbiyachining savodxonlik darajasi, san`at va mahorati;

O`quvchilarda intizomlilikni tarbiyalashda darslarni ijodiy, noan`anaviy, suhbat, o`yin, tabiatda, baxs-munozara, uchrashuv shaklida bo`lishi maqsadga muvofiqdir.

Pedagogik texnologiyalarni qo`llashda o`qituvchi quyidagi qoidalarga amal qilishi lozim:

1. Zamonaviylik ta`lim-tarbiya amaliyotga asoslangan tajriba, sinovdan o`tgan didaktika sohasidagi yangiliklarni joriy etish.

2. Tarbiya mazmunini uzluksiz yangilab borish.

3. Umumiy va milliy qadriyatlar sohasidagi yangi-yangi ijodlarni o`rganib borish.

4. Tarbiya jarayonida o`quvchi bilan o`quvchi faoliyatini optimal-lashtirish, faollashtirish. Ularning ichki ruhiyati va tarbiya darajasini kengaytirish.

5. Ilmiylik yangi usul, vosita muammosi holatlaridan foydalanib, o`quvchilarni mustaqil fikrlash va o`zini anglashga o`rgatish.

6. Buning uchun bolalarni rejadagi mavzular asosida amaliy faoliyatga jalb etish muhimdir.

7. Ilg`or tajribalarga suyanish.

8. Tarbiyaning maqsadini aniqligi, mazmunining zamonaviyligi, milliy ma`naviy qadriyatlar bilan boyitilishi, o`quvchining ijodiy mustaqil faoliyati, tarbiya jarayonida maqol, matal, ertaklardan o`rinli foydalanish, o`yin teks savollari, ko`rgazmali qurollar, savol va topshiriqlardan foydalanish.

9. Yangi pedagogik texnologiyani amalga oshirish uchun o`qituvchi nazariy chuqur bilimlarga ega bo`lishi kerak.

1-2-3-4 sinflarda darslarni turli shakllarda tashkil etish lozim:

1. O`yin, suhbat, bahs, uchrashuv, ertalik, oilada, jamoat joylarda, mahallalarda har bir dars maqsadining aniqligi, tarixiyligi va zamonaviyligi bilan odob-ahloq tushunchalarini tarbiyalashga qaratilishi.

2. O`quv mashg`ulotini rang-barang usullar: audio, video, ko`rgazmalilik, jonli so`z ta`sirida tashkil etilishi.

3. O`qituvchini yangi texnologik mahoratga ega bo`lishi va ijodkorligi.

Tarbiyaviy soatlarni maqsadiga ko`ra xilma-xil shakllarida tashkil etish:

1. Ijodiy dars.

2. Yertalik darsi.

3. Baxs.

4. Suhbat.

5. Sayohat darslari.

6. Uchrashuvli dars.

Yangi o`quvchilarni mustaqil fikrlashga odatlantirish maqsadida kino, televideniye, ma`naviy o`yinlar, mushoiralar qo`llanilishi mumkin. Kishilik jamiyatining har bir sohasi u yoki ijtimoiy-siyosiy masalalarni hal qilishda insondan mahorat talab etishini xalq og`zaki ijodiyotida, yozma yodgorliklarida, afsona, doston, ertak, hissa, hikoyat, rivoyatlarda hamda hurfikrli, dono, ma`rifatparvar, mutafakkirlarimizning asarlarida atroflicha talqin etilgan. Shu asarlardan o`quvchilarni ma`naviy-ahloqiy jihatdan tarbiyalashda bu asarlardan keng foydalanish mumkin. Har bir tarbiyachining dunyoqarashi, tarbiyasi odobligi, uning muomalasida namoyon bo`ladi.